

ПЕРЕДОВИЙ ВЧЕНИЙ

(До 70-річчя з дня народження лауреата Сталінської премії професора Е. А. Кирилова)

9 жовтня ц. р. минуло 70 років з дня народження і 45 років науково-педагогичної діяльності лауреата Сталінської премії, заслуженого діяча науки Української РСР, професора Одеського державного університету Єлпидифора Анемподистовича Кирилова.

Народився Єлпидифор Анемподистович в 1883 році в сім'ї викладача математики і фізики гімназії в м. Осищенко (Бердянськ). Закінчивши гімназію з золотою медаллю, Єлпидифор Анемподистович в 1902 р. поступив в Одеський (кол. Новоросійський) університет на фізико-математичний факультет. Інтерес до фізико-математичних наук виявився у Е. А. Кирилова ще в гімназичні роки. На першому курсі університету він захоплюється роботою в фізичному практикумі, а з другого курсу йому надається можливість проводити систематичні спостереження в дослідницькій лабораторії.

В 1907 році Е. А. Кирилов успішно закінчив фізико-математичний факультет Новоросійського університету, завдяки неабияким здібностям до наукової роботи, був залишений при університеті. З цього часу Е. А. Кирилов безперервно веде наукову роботу в галузі фізики, з'являючись тепер єдним із видатних вчених-фізиків нашої країни.

В 1915 році Е. А. Кирилов був обраний приват-доцентом кафедри фізики кол. Новоросійського університету. З 1921 року він працює на посаді професора Одеського державного університету, керівника кафедрою експериментальної фізики. В 1934 році за рекомендуванням академіків С. І. Вавілова і А. Ф. Іоффе Єлпидифору Анемподистовичу було присуджено вченій ступінь доктора фізико-математичних наук без захищання дисертації.

Повного розквіту досягла наукова діяльність професора Е. А. Кирилова в роки радянської влади. В 1926 році при безпосередній участі Е. А. Кирилова в Одесі було організовано науково-дослідницький інститут фізики, який став одним з наукових центрів на півдні нашої країни.

Науково-дослідницький інститут фізики під керівництвом Е. А. Кирилова, беззмінним директором якого він з'являється, розробляє наукові проблеми, що мають велике теоретичне і науково-господарське значення. Роботи Е. А. Кирилова і його співробітників користуються застосуванням широких кіл фізиків.

В стінах науково-дослідницького інституту фізики Одеського державного університету з 1930 року по 1951 рік по плану АН СРСР були проведенні 1-ї Всесоюзний з'їзд фізики, Всесоюзна конференція фізики, вивчаючих напівпровідників і Всесоюзна конференція по науковій фотографії, на яких професор Е. А. Кирилов і його учні читали доповіді.

Професор Е. А. Кирилов і його учні часто виступають з науковими доповідями на Всесоюзних конференціях і нарадах фізики, що організує АН СРСР, і в інших містах країни.

В 1941 році на нараді з питань наукової фотографії в м. Ленінграді було представлено шість доповідей від лабораторії Е. А. Кирилова. В 1948 р. в м. Київ на VI і в 1950 р. в м. Свердловську на VIII Всесоюзних конференціях по спектроскопії були прочитані доповіді про спектр поглинання в фотохімічно покрашенному галоїдному сріблі. Ці дослідження Е. А. Кирилова і його учні виявлені на вивчення природи центрів скованого фотографічного зображення в галоїдному сріблі.

Природа центрів скованого фотографічного зображення є одною з важливих проблем сучасної фізики в галузі наукової фотографії. Відомо, що під впливом поглинутої світла в фотографічній емульсії утворюється зображення об'єкта.

Однак спочатку це зображення лишається невидимим (скованим), і тільки після проявлення хімічним іляхом воно, в результаті утворення вільного металу-срібла, стає помітним.

Вивчення природи центрів, що утворюють сковане зображення і механізму їх утворення в зернах фотомульсії може послужити теоретичною основою для дослідження спекла.

Фотографія в нашій країні одержала широке розповсюдження у всіх галузях народного господарства і в наукових дослідженнях. Тому наукові основи фотографії в нашій країні успішно розвиваються і нові наукові результати знаходять своє практичне застосування.

Проникнення в глибину явищ, недоступних для безпосереднього спостережання вимагає від вчених великих зусиль в дослідній праці. Професор Е. А. Кирилов вивчає оптичні і фотоелектричні явища в кристалах вже більше 25 років. В наслідок ретельного дослідження покрашеного діянням світла галоїдного срібла проф. Е. А. Кирилову вдалося одержати дуже цінні відомості про механізм утворення центрів скованого зображення. В післявоєнні роки проф. Е. А. Кирилов одержав цікаві і важливі результати: він відкрив таку структуру в спектрі поглинання, що свідчить про складну будову центрів скованого зображення. Таке відкриття могло виникнути при умові високої точності експерименту. Результати дослідження дозволили вважати доведеним існування проміжних стадій росту центрів скованого зображення. За відкриття і дослідження в цій галузі наукової фотографії Єлпидифору Анемподистовичу було присуджено в 1952 році Сталінську премію.

В наступних роботах проф. Е. А. Кирилов і його учні довели, що центри скованого фотографічного зображення, які утворюються в середині і на поверхні кристалу, мають одну і ту ж природу. Крім того, експериментально було встановлено, що в спектрі поглинання скованого фотографічного зображення в фотомульсії така ж структура, як і в чистих кристалах галоїдного срібла. Таку ж структуру в спектрі поглинання мають і тонкі шари срібла. Ці висновки дуже важливі для розуміння механізму утворення фотографічного зображення і для цілій низки інших питань теоретичного і прикладного характеру в галузі фізики кристалів.

Єлпидифору Анемподистовичу як видатному вченому притаманна характерна риса. Він організує і спрямовує науково-дослідницьку роботу по строгому і шлеспрямованому плану з максимальним охопленням в дослідженії всіх властивостей речовини. В зв'язку з цим в лабораторіях, керованих проф. Е. А. Кириловим, вивчається ряд властивостей кристалів галоїдного срібла. Поруч із вивченням спектра поглинання покрашених кристалів досліджується їх люмінісценція і внутрішній фотоефект. Спектр поглинання вивчається у дуже широкому діапазоні (ультрафіолетова, видима і інфракрасна ділянки). Велика увага роботі придається і виясненню діяння різних фізичних факторів на структуру центрів покрашування, що утворюються в кристалах під впливом світла.

Однак спочатку це зображення лишається невидимим (скованим), і тільки після проявлення хімічним іляхом воно, в результаті утворення вільного металу-срібла, стає помітним.

Вивчення природи центрів, що утворюють сковане зображення і механізму їх утворення в зернах фотомульсії може послужити теоретичною основою для дослідження спекла.

Центральної світлочутливості фотомульсії, умов стійкості зображення, засобів його посилення і руйнування, а також для технології виготовлення фотомульсії з певними властивостями.

В нашій країні всі досягнення науки і техніки є досягненнями трудящих, вони сприяють розвитку економіки і культури всіх народів Радянського Союзу.

Елпидифор Анемподистович реельно готує досліди, добиваючись високої точності. Він спеціально розробив таку методику експерименту, яка дозволяє виключити вплив побічних факторів на головну властивість досліджуваного об'єкта. Такий стиль в науковій роботі професора Е. А. Кирилова виробився завдяки його видатному таланту фізика-експериментатора, а також під впливом його вчителя проф. Н. П. Кастріна — учня московської школи фізиків минулого сторіччя, створеної великим російським вченим А. Г. Столетовим. Таким чином, кращі традиції вітчизняної фізики, які виробились в стінах Московського університету, знайшли благодатний грунт і в стінах Одеського університету в роботах проф. Е. А. Кирилова.

Проф. Е. А. Кирилов веде також на протязі 45 років велику педагогічну роботу в університеті. Він керує кафедрою експериментальної фізики на фізико-математичному факультеті.

Широка ерудиція в галузі класичної і сучасної фізики і велика педагогічна майстерність роблять його лекції ясними і дохідливими для студентів.

Велику увагу приділяє Е. А. Кирилов організації лабораторних занять з фізики. Він часто відвідує лабораторії, де працюють студенти, і дає їм поради з питань організації практичних занять молодим викладачам.

Головну ланку учбового процесу на факультеті Е. А. Кирилов бачить в правильній організації самостійної роботи студентів, в розвитку іх наукової і творчої ініціативи. Тому він з особливою любов'ю відноситься до таких студентів, які з перших днів навчання в університеті починають поглиблено вивчати основи фізики і проявляють інтерес до наукової роботи.

Будучи бездоганним і тонким експериментатором, Єлпидифор Анемподистович завжди супроводжує лекції оригінальними і переконливими доказами, які сприяють правильному розумінню суті фізичних явищ природи. Цю рису педагога він прививає викладачам своєї кафедри. Читаючи курс загальній фізики або спеціальні дисципліни, Е. А. Кирилов особливу увагу звертає на практичне застосування одержаних студентами знань.

Важливим елементом педагогічної діяльності проф. Е. А. Кирилова є також наукове і методичне керівництво дипломантами. Кожний дипломант в лабораторії Е. А. Кирилова виконує самостійну роботу науково-дослідницького характеру, яка певним чином зв'язана з тими проблемами, що розробляють кафедра і Інститут фізики університету.

Велика робота ведеться Е. А. Кириловим і в галузі підготовки науково-педагогічних кадрів через аспірантуру. Під його безпосереднім керівництвом 21 особа закінчила аспірантуру і захистила дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата фізики-математичних наук.

Всі його учні працюють тепер в науково-дослідницьких інститутах і вищих учбових закладах, більшість з них є керівниками лабораторій, відділів, кафедр. Своїми науковими працями проф. Е. А. Кирилов збагачив нашу вітчизняну науку, дав зразки наукового дослідження в галузі фізики. Проф. Е. А. Кирилов із зарахом доказає максимальних зусиль для розвитку науково-дослідницької роботи і підготовки науково-педагогічних кадрів, які так необхідні наші соціалістичній Батьківщині.

Незважаючи на свою 70 років, професор Єлпидифор Анемподистович Кирилов повний сил, творчої енергії і ініціативи. Вся радянська наукова громадськість бажає юбілярів багато років, здоров'я і нових успіхів на наші соціалістичній Батьківщині.

Ректор Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова — професор С. І. Лебедєв. Секретар партбюро університету

М. К. Симоненко.

Декан фізико-математичного факультету — доцент Т. Я. Сьора.

КОМСОМОЛЬСЬКЕ

СУСІДІВСЬКИЙ

Підняти рівень ідейно-виховної роботи

В цьому році IV курс юридичного факультету розділено на три групи. Тому відбулось дві звітно-виборні збори.

Як звітні, так і виборні збори пройшли на досить низькому рівні, за винятком II групи (комсорг Михайлова). В цій групі звіт комсорга в основному розкрив роботу групи.

Але в тодішній I групі, де комсоргом була т. Кульська, збори пройшли на дуже низькому ідейно-організаційному рівні. Від комсомольського бюро на час проведення зборів був прикреплений т. Кравцов, який нічого не зробив для того, щоб збори пройшли на відповідному рівні.

Він навіть не спромігся прочитати як слід звітної доповіді. До речі, і перевіряти не було, бо доповідь написана на клацтиках паперу. Це яскраво свідчить про халатне, про безвідповідальне відношення комсорга Кульської і члена бюро Кравцова до комсомольських доручень. В результаті безвідповідального відношення до підготовки зборів в обговорені доповіді не було розкрито.

Широка ерудиція в галузі класичної і сучасної фізики і велика педагогічна майстерність роблять його лекції ясними і дохідливими для студентів.

Велику увагу приділяє Е. А. Кирилов організації лабораторних занять з фізики. Він часто відвідує лабораторії, де працюють студенти, і дає їм поради з питань організації практичних занять молодим викладачам.

Головну ланку учбового процесу на факультеті Е. А. Кирилов бачить в правильній організації самостійної роботи студентів, в розвитку іх ініціативи. Це факти свідчать про те, що комсомольці обрали комсоргами кращих комсомольців. Але бюро юридичного факультету не мало права так байдуже відноситись до підбору комсомольських кадрів.

Звичайно, комсомольці обрали комсоргами кращих комсомольців. Але бюро юридичного факультету не має права так байдуже відноситись до підбору комсомольських кадрів. Ці факти свідчать про те, що комсомольці обрали комсомольців бюро юридичного факультету своїх комсомольців. Ні одна з